

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ένας πιο εποικοδομητικός ρόλος για την κοινωνία των πολιτών στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας»

(διερευνητική γνωμοδότηση)

(2020/C 47/07)

Εισηγητής: **ο κ. Arnaud SCHWARTZ**

Συνεισηγητής: **ο κ. István KOMORÓCZKI**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 18.12.2019
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης Διερευνητική γνωμοδότηση
Απόφαση του Προεδρείου	11.12.2018
Αρμόδιο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	1.10.2019
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	30.10.2019
Σύννοδος ολομέλειας αριθ.	547
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	152/3/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Στην αίτηση γνωμοδότησής της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επεσήμανε ότι στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών «οι εργοδότες, οι εργαζόμενοι και οι λοιποί φορείς έχουν κεντρική σημασία για την εφαρμογή». Η ΕΟΚΕ συμφωνεί και, όπως έπραξε σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις ⁽¹⁾ ⁽²⁾, τονίζει ότι η περιβαλλοντική νομοθεσία δεν υλοποιείται ορθά λόγω έλλειψης πολιτικής βούλησης σε όλα τα θεσμικά επίπεδα, και όχι επειδή η κοινωνία των πολιτών δεν ασκεί το ρόλο της επαρκώς ή εποικοδομητικά.

1.2. Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει καλύτερο πλαίσιο συμμόρφωσης σε επίπεδο ΕΕ, πράγμα το οποίο θα πρέπει να επιτευχθεί με τη διαφανέστερη και αποφασιστικότερη αντιμετώπιση των καταγγελιών και των παραβάσεων, αλλά και με την προσθήκη περισσότερων ανθρώπινων και χρηματοοικονομικών πόρων (για παράδειγμα στο πλαίσιο του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου – ΠΔΠ). Στόχος είναι να εξηγηθεί τι είναι η περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ, να ελεγχθεί κατά πόσον εφαρμόζεται σωστά, να γίνει η αξιολόγηση της και να παρασχεθεί βοήθεια στα δικαστήρια για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους όπου αυτό είναι απαραίτητο.

1.3. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τη διαδικασία Επισκόπησης της Εφαρμογής της Περιβαλλοντικής Πολιτικής (ΕΕΠΠ), που είναι καθοριστικής σημασίας για την παροχή ευρέος φάσματος περιβαλλοντικών πληροφοριών σχετικά με ζητήματα όπως η βιωσιμότητα, η κλιματική αλλαγή και η ποιότητα ζωής στην Ευρώπη. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ αναμένει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους ενσωματώνοντας τις θέσεις των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) στις ΕΕΠΠ και τις ανά χώρα εκδόσεις τους.

1.4. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να συμπεριλαμβάνει κατά τρόπο συστηματικότερο τις ΟΚΠ στους μελλοντικούς ελέγχους καταλληλότητας της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ, καθώς και στις μελλοντικές διαδικασίες ΕΕΠΠ τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Αυτή η συμπερίληψη θα πρέπει να πραγματοποιείται σε πολύ πρώιμο στάδιο, κατά τον καθορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης, σε συνεργασία με την ΕΟΚΕ ή τις αντίστοιχες επιτροπές, ανάλογα με το αν αυτό συμβαίνει σε ευρωπαϊκό, εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Ενέργειες της ΕΕ για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης» (ΕΕ C 283 της 10.8.2018, σ. 83).

⁽²⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ: ποιότητα του αέρα, ύδατα και απόβλητα» (ΕΕ C 110 της 22.3.2019, σ. 33).

1.5. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη αναπτύσσουν, θεσπίζουν και εφαρμόζουν εναρμονισμένα, οικολογικά και βιώσιμα φορολογικά συστήματα βασισμένα στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Έτσι, οι πόροι θα ανακατανέμονται συστηματικά προς όφελος όσων δρουν για την πρόληψη της μόλυνσης του εδάφους, των υδάτων και του αέρα. Αυτή η αρχή θα πρέπει επίσης να διέπει τους δήμους και τις λοιπές τοπικές ή περιφερειακές αρχές.

1.6. Οι περιβαλλοντικές ΟΚΠ και οι ΜΜΕ θα πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στην παροχή ενημέρωσης στους εργαζομένους και τη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι το ευρύ κοινό διαθέτει στοιχειώδη κατανόηση των ζητημάτων αυτών. Αυτή η συνεργασία θα πρέπει να υποστηρίζεται και να χρηματοδοτείται από τα κράτη μέλη. Η υποχρεωτική εκπαίδευση για κλιματικά και περιβαλλοντικά θέματα (στις ηλικίες 6-18) θα πρέπει να αποτελεί μέρος του εθνικού προγράμματος σπουδών κάθε χώρας και οι ΟΚΠ που δραστηριοποιούνται στον τομέα του περιβάλλοντος θα πρέπει να συμμετέχουν σε θεωρητικές ή πρακτικές εργασίες, σε υποχρεωτική βάση, από το 2020 και μετά.

1.7. Σε πολιτικό επίπεδο, η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη να θεσπίσουν τουλάχιστον ένα υπουργείο προστασίας του περιβάλλοντος, καθιστώντας δυνατή τη μεγαλύτερη εστίαση και τη βελτίωση του συντονισμού και της επιβολής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

1.8. Για τη μείωση του οικολογικού μας αποτυπώματος και την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ προτρέπει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν πλήρως τις στρατηγικές πράξεων δημόσιων συμβάσεων (ΠΔΣ) υπό την τακτική και άμεση εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η τελευταία θα πρέπει να προχωρήσει περαιτέρω, απαιτώντας να ζητείται η γνώμη των ΟΚΠ κατά την προετοιμασία των ΠΔΣ και την οριστικοποίηση των υποβαλλόμενων προσφορών. Η δυνατότητα χρήσης ενωσιακών κονδυλίων για την ενίσχυση του θετικού αντικτύπου των ΠΔΣ θα πρέπει επίσης να προωθηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1.9. Η ΕΕ πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη μοντέλων τοπικής ανάπτυξης και την προώθηση ευρείας προστασίας του περιβάλλοντος στην επικράτεια της. Για αυτούς τους λόγους, απαιτείται μια πιο προβλεβλήμενη παρουσία της ΕΕ σε τοπικό επίπεδο ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ενωσιακά κονδύλια δαπανώνται σωστά και ότι οι ενδιαφερόμενοι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς συμμετέχουν στην ορθή εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και διακυβέρνησης. Αυτό θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει απάντηση στην ανάγκη διασφάλισης ότι οι πολίτες και οι οργανώσεις που βρίσκονται σε απόκεντρες περιοχές της ΕΕ υποστηρίζονται και αντιμετωπίζονται ως βασική συνιστώσα της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσει ότι επαρκές και καλά κατρητισμένο προσωπικό απασχολείται στον τομέα της πρόσβασης στην πληροφόρηση και της δικαιοσύνης, ιδίως δε στον τομέα της επιθεώρησης με σκοπό να ελέγχεται η ορθή εφαρμογή.

1.10. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να προασπίζει και να διαφυλάσσει με σθένος τα βασικά περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπά μας κατά την προώθηση και την προστασία της οικονομίας της ΕΕ στις παγκόσμιες εμπορικές διαπραγματεύσεις. Αυτό δεν αποτελεί μόνον ένα μέσο για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, τη βελτίωση της εικόνας της Ευρώπης και τη διάνοιξη μελλοντικών προοπτικών στους πολίτες και τις εδαφικές περιοχές της, αλλά και μια ευκαιρία για την προβολή σε άλλα μέρη του κόσμου μιας πιο δημοκρατικής και βιώσιμης μεθόδου διακυβέρνησης, βασισμένης στην ισχυρότερη συμμετοχή των ΟΚΠ.

1.11. Προτείνει δε τη θέσπιση τριμερούς οργάνου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κράτη μέλη και ΟΚΠ) επίλυσης διαφορών ή/και συζήτησης των προβλημάτων που γείνουν οι ΟΚΠ πριν από την πρόκληση δυνητικής περιβαλλοντικής βλάβης ή τη χρήση οποιουδήποτε ένδικου μέσου. Επιπλέον, ένα ανεξάρτητο επιστημονικό συμβουλευτικό όργανο της ΕΕ θα πρέπει να δύναται να προβαίνει σε συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν μια ΟΚΠ υποδεικνύει κάποιο πρόβλημα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει επίσης να υποβάλλει αιτιολογημένες αποφάσεις.

1.12. Τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να παρέχουν περισσότερη πολιτική, δημοσιονομική και επαγγελματική στήριξη στις ΜΜΕ και τις ΟΚΠ για την εστίασή τους στην προστασία του περιβάλλοντος μετά το 2020.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στη διακυβέρνηση, την εφαρμογή και την αξιολόγηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Ιστορικό πλαίσιο

2.1.1. Ο Frans Timmermans, Πρώτος αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απέστειλε επιστολή στον Πρόεδρο της ΕΟΚΕ τον Δεκέμβριο του 2018 ζητώντας την κατάρτιση της παρούσας διερευνητικής γνωμοδότησης και αναφέροντας ότι «η κοινωνία των πολιτών — εργοδότες, εργαζόμενοι και λοιποί εκπρόσωποι — διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή». Η ΕΟΚΕ, ως η φωνή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, ανακαλύπτει τις απόψεις της κοινωνίας της ΕΕ σε επίπεδο βάσης, στους τομείς στους οποίους υπάγονται οι θεματικές που αναφέρονται στην εν λόγω επιστολή.

2.1.2. Τα τελευταία χρόνια, η ΕΟΚΕ έχει υιοθετήσει αρκετές γνωμοδοτήσεις σχετικά με το ζήτημα αυτό, τις οποίες επίσης θα πρέπει να συνυπολογίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Ενέργειες της ΕΕ για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης» (ΕΕ C 283 της 10.8.2018, σ. 83).

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ: ποιότητα του αέρα, ύδατα και απόβλητα» (ΕΕ C 110 της 22.3.2019, σ. 33).

2.1.3. Υπό το φως της παγκοσμίως εντεινόμενης ανησυχίας των πολιτών για το περιβάλλον⁽⁵⁾, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα στα οποία προσκρούει η βελτίωση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας είναι η έλλειψη πολιτικής βούλησης σε τοπικό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο. Η έλλειψη αυτή επιφέρει επίσης ανεπάρκεια των ανθρώπινων και δημοσιονομικών πόρων (π.χ. στο πλαίσιο του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου) που απαιτούνται για να εξηγηθεί ο σκοπός της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή της, να παρασχεθεί βοήθεια στα δικαστήρια για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους όπου αυτό απαιτείται⁽⁶⁾ και να αξιολογηθεί η εν λόγω νομοθεσία. Με άλλα λόγια, η ανεπαρκής εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας δεν οφείλεται στην αδυναμία της κοινωνίας των πολιτών να εκπληρώσει επαρκώς και εποικοδομητικά τον ρόλο της. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η ευθύνη βαρύνει πρωτίστως τα νομοθετικά όργανα, τα οποία πολύ απλά δεν ενδιαφέρθηκαν αρκετά.

2.1.4. Τέλος, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η ενίσχυση του ρόλου της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στη διακυβέρνηση, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών κανονισμών της ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (ΣΒΑ), ξεκινώντας από τον ΣΒΑ 1, και την πρακτική εφαρμογή των παγκοσμίων συμφωνιών για το κλίμα. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή των αρμοδίων αρχών σε μια σειρά γενικών, τομεακών και θεματικών βελτιώσεων που απαριθμούνται στην παρούσα γνωμοδότηση.

Πρόσβαση στην πληροφόρηση

2.1.5. Η ΕΟΚΕ στηρίζει σθεναρά τη διαδικασία Επισκόπησης της Εφαρμογής της Περιβαλλοντικής Πολιτικής (ΕΕΠΠ), που είναι καθοριστικής σημασίας για την παροχή ευρέος φάσματος περιβαλλοντικών πληροφοριών σχετικά με ζητήματα όπως η βιωσιμότητα, η κλιματική αλλαγή και η ποιότητα ζωής στην Ευρώπη. Αναμένει δε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους ενσωματώνοντας τις θέσεις των ΟΚΠ στις ΕΕΠΠ και τις ανά χώρα εκθέσεις τους.

2.1.6. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να απαιτήσει από τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν μηχανισμό ο οποίος θα καθιστά δυνατή την πρόσβαση στις περιβαλλοντικές πληροφορίες εντός προθεσμίας ενός μηνός (σύμβαση του Aarhus⁽⁷⁾). Δεν είναι πλέον αποδεκτό να αναγκάζεται το κοινό να περιμένει — συχνά περισσότερο από ένα χρόνο — πριν αποκτήσει πρόσβαση σε αυτήν την πληροφόρηση.

2.1.7. Καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να γνωστοποιεί και να προωθεί καλύτερα, τακτικότερα και εποικοδομητικότερα το όραμα των οδηγιών της ΕΕ με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να υποστηριχθεί από τις ΟΚΠ. Η συνεχής κατάρτιση και εκπαίδευση σε περιβαλλοντικά ζητήματα έχει καθοριστική σημασία.

Συμμετοχή

2.1.8. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμπεριλαμβάνει κατά τρόπο συστηματικότερο τις ΟΚΠ στους μελλοντικούς ελέγχους καταλληλότητας των περιβαλλοντικών κανονισμών της ΕΕ, καθώς και στις μελλοντικές διαδικασίες ΕΕΠΠ τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Αυτή η συμπερίληψη θα πρέπει να πραγματοποιείται σε πολύ πρώιμο στάδιο, κατά τον καθορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης, σε συνεργασία με την ΕΟΚΕ και τις αντίστοιχες επιτροπές σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

2.1.9. Όπως υποστηρίχθηκε στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις⁽⁸⁾ (9), η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι η αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος εξαρτάται εν μέρει από την παροχή ενεργότερου ρόλου στην κοινωνία των πολιτών (εργοδότες, εργαζόμενοι και λοιποί ενδιαφερόμενοι φορείς). Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την έκκλησή της για ισχυρότερη και πιο διαρθρωμένη συμμετοχή των ΟΚΠ που θα μπορούσε να ενισχύσει τις ΕΕΠΠ. Για παράδειγμα, πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στις ΟΚΠ που ασχολούνται με περιβαλλοντικά ζητήματα σε εθνικό επίπεδο και στις επιστημονικές κοινότητες να συνεισφέρουν με την εμπειρογνωμοσύνη και τις γνώσεις τους στις εκθέσεις ανά χώρα, καθώς και στους δομημένους ανά χώρα διαλόγους και στη συνέχεια που θα δοθεί σε αυτούς.

2.1.10. Το ίδιο ισχύει για τις εμπορικές διαπραγματεύσεις της ΕΕ: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να προασπίζει και να διαφυλάσσει με σθένος τα βασικά περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπά μας κατά την προώθηση και την προστασία της οικονομίας της ΕΕ στις παγκόσμιες εμπορικές διαπραγματεύσεις. Αυτό δεν αποτελεί μόνον ένα μέσο για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, τη βελτίωση της εικόνας της Ευρώπης και τη διάνοιξη μελλοντικών προοπτικών στους πολίτες και τις εδαφικές περιοχές της, αλλά και μια ευκαιρία για την προβολή σε άλλα μέρη του κόσμου μιας πιο δημοκρατικής και βιώσιμης μεθόδου διακυβέρνησης, βασισμένης στην ισχυρότερη συμμετοχή των ΟΚΠ.

2.1.11. Οι ΟΚΠ συχνά καλούνται να εκπροσωπήσουν και να εκφράσουν τους προβληματισμούς της κοινωνίας όσον αφορά το κόστος και τις δυσκολίες εφαρμογής. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ προτείνει την ανάληψη ρόλου από τις ΟΚΠ σε πιο πρώιμο στάδιο των διαδικασιών όταν καλούνται να διοργανώσουν διαβουλεύσεις και να καταστούν ενεργοί φορείς για την επίλυση διαφορών. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η επίλυση διαφορών θα πρέπει να πραγματοποιείται σε πιο αρχικό στάδιο της διαδικασίας.

⁽⁵⁾ <https://glocalities.com/latest/reports/environmental-concern>

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ: ποιότητα του αέρα, ύδατα και απόβλητα» (ΕΕ C 110 της 22.3.2019, σ. 33) (συμπέρασμα 1.5).

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/environment/aarhus/>

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η Επισκόπηση της Περιβαλλοντικής Εφαρμογής της ΕΕ» (ΕΕ C 345 της 13.10.2017, σ. 114)

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ: ποιότητα του αέρα, ύδατα και απόβλητα» (ΕΕ C 110 της 22.3.2019, σ. 33).

2.1.1.2. Προτείνει δε τη θέσπιση τριμερούς οργάνου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κράτη μέλη και ΟΚΠ) επίλυσης διαφορών ή/και συζήτησης των προβλημάτων που γείρουν οι ΟΚΠ πριν από την πρόκληση δυνητικής περιβαλλοντικής βλάβης ή τη χρήση οποιουδήποτε ένδικου μέσου. Επιπλέον, ένα ανεξάρτητο επιστημονικό συμβουλευτικό όργανο της ΕΕ θα πρέπει να δύναται να προβαίνει σε συστάσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν μια ΟΚΠ υποδεικνύει κάποιο πρόβλημα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει επίσης να υποβάλλει αιτιολογημένες αποφάσεις.

Πρόσβαση στη δικαιοσύνη

2.1.1.3. Παραπέμποντας εκ νέου σε προηγούμενη γνωμοδότησή της ⁽¹⁰⁾, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιδιώξει τη βελτίωση της πρόσβασης της κοινωνίας των πολιτών στη δικαιοσύνη (π.χ. παρέχοντας στις ΟΚΠ το δικαίωμα να προσφεύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και προβλέποντας ειδικούς δικαστές και εισαγγελείς σε ενωσιακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο).

2.1.1.4. Για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, η ΕΟΚΕ φρονεί επίσης ότι οι ιδιώτες θα πρέπει να μπορούν να προσφεύγουν απευθείας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ), όταν διακυβεύεται η μεταφορά ενωσιακής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο και εξαντλούνται τα εγχώρια ένδικα μέσα.

2.1.1.5. Λόγω των συχνά υπερβολικών καθυστερήσεων των δικαστικών διαδικασιών, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει τη σκοπιμότητα της θέσπισης διαδικασίας περιβαλλοντικής αγωγής επί παραλείψει για ζητήματα που δεν αποτελούν έκτακτη ανάγκη, με την οποία πρέπει να συμμορφώνονται τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της οποίας θα προβλέπεται η διακοπή των εργασιών, εκκρεμούσης απόφασης του πρωτοδικείου, σε περίπτωση άμεσης βλάβης στο περιβάλλον.

2.1.1.6. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θεσπίσει κατάλληλο μηχανισμό προκειμένου τα πρόστιμα που καταβάλλονται για την πρόκληση περιβαλλοντικής βλάβης να επενδύονται σε δράσεις στήριξης της προστασίας του περιβάλλοντος.

2.2. Προτάσεις της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά τον ρόλο των ΜΜΕ, των εργοδοτών, των συνδικαλιστικών και των περιβαλλοντικών οργανώσεων στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Ο ρόλος των ΜΜΕ στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

2.2.1. Όπως επισημαίνεται σε προηγούμενη γνωμοδότησή της ⁽¹¹⁾, η ΕΟΚΕ —όπως και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή— είναι επιφυλακτική διότι αναγνωρίζει ότι η ανεπαρκής συμμόρφωση με τους μηχανισμούς που εγγυώνται την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και διακυβέρνησης αποτελεί δυστυχώς παράγοντα αθέμιτου ανταγωνισμού και οικονομικής ζημίας.

2.2.2. Οι ΜΜΕ και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις ειδικότερα αντιπροσωπεύουν το 99,8 % των επιχειρήσεων στην Ευρώπη: προσδιορίζονται είτε βάσει του αριθμού των υπαλλήλων τους είτε βάσει του κύκλου εργασιών και του συνολικού ισολογισμού τους ⁽¹²⁾. Η συμβολή των ΜΜΕ στη δημιουργία αξίας και στην απασχόληση, καθώς και ο περιβαλλοντικός τους αντίκτυπος, είναι αξιοσημείωτα. Παρότι οι επιμέρους ΜΜΕ διαθέτουν γενικά περιορισμένους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους, είναι προς το συμφέρον όλων να κινητοποιηθούν και να ενθαρρυνθούν προκειμένου να επικεντρωθούν περισσότερο στους κανόνες προστασίας του περιβάλλοντος. Οι ικανότητες των ΜΜΕ και η συμμετοχή τους στην καινοτομία, την ανανέωση, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διατήρηση της κοινωνικής προόδου είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την επίτευξη των ΣΒΑ του ΟΗΕ και των στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού για το κλίμα. Υφίσταται μια σειρά άλλων σημαντικών τομέων, όπως η υγεία, η γεωργία, η μεταποίηση, ο τουρισμός και η φιλοξενία, οι υπηρεσίες και οι επιχειρήσεις εν γένει, όπου η ανάπτυξη και εναρμόνιση των περιβαλλοντικών προτύπων, η διαφύλαξη της βιώσιμης ανάπτυξης και η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής έχουν καθοριστική σημασία. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη και οι ΟΚΠ χρειάζεται να συνεργαστούν στενότερα με τις ΜΜΕ.

2.2.3. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη αναπτύσσουν, θεσπίζουν και εφαρμόζουν εναρμονισμένα, οικολογικά, βιώσιμα και φιλικά προς το περιβάλλον φορολογικά συστήματα βασισμένα στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Έτσι, οι πόροι θα ανακατανέμονται συστηματικά προς όφελος όσων δρουν για την πρόληψη της μόλυνσης του εδάφους, των υδάτων και του αέρα. Αυτή η αρχή θα πρέπει επίσης να διέπει τους δήμους και τις λοιπές τοπικές ή περιφερειακές αρχές.

Ο ρόλος των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των εργοδοτών στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

2.2.4. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιδοτήσει μέρος του κόστους της κατάρτισης των εργαζομένων όσον αφορά την αναγνώριση και την εφαρμογή των περιβαλλοντικών κανονισμών, στο πλαίσιο μαθημάτων που διοργανώνονται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ή/και τους εργοδότες.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Ενέργειες της ΕΕ για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης» (ΕΕ C 283 της 10.8.2018, σ. 83).

⁽¹¹⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Ενέργειες της ΕΕ για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης» (ΕΕ C 283 της 10.8.2018, σ. 83).

⁽¹²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32003H0361>

2.2.5. Οι ΟΚΠ που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος και οι ΜΜΕ θα πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στην παροχή ενημέρωσης στους εργαζομένους και στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι το ευρύ κοινό διαθέτει στοιχειώδη κατανόηση των εν λόγω ζητημάτων. Αυτή η συνεργασία θα πρέπει να χρηματοδοτείται από τα κράτη μέλη. Η υποχρεωτική εκπαίδευση για κλιματικά και περιβαλλοντικά θέματα (στις ηλικίες 6-18) θα πρέπει να αποτελεί μέρος του εθνικού προγράμματος σπουδών κάθε χώρας και οι ΟΚΠ που δραστηριοποιούνται στον τομέα του περιβάλλοντος θα πρέπει να συμμετέχουν σε θεωρητικές ή πρακτικές εργασίες, σε υποχρεωτική βάση, από το 2020 και μετά.

Ο ρόλος των ΟΚΠ που ασχολούνται με περιβαλλοντικά ζητήματα στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

2.2.6. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξασφαλίσει ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα καλύπτει το κόστος που σχετίζεται με τις συνεισφορές μη κερδοσκοπικών ΟΚΠ στις ενωσιακές και εθνικές διεργασίες, καθώς και με τη δομή διακυβέρνησης, εφαρμογής και αξιολόγησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

2.2.7. Γενικότερα, τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να παρέχουν περισσότερη πολιτική, δημοσιονομική και επαγγελματική στήριξη στις ΜΜΕ και τις ΟΚΠ για την εστίασή τους στην προστασία του περιβάλλοντος μετά το 2020.

2.2.8. Οι ΟΚΠ που ασχολούνται με περιβαλλοντικά ζητήματα θα πρέπει να είναι σε θέση να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη χρήση των ενωσιακών κονδυλίων σε περιφερειακό επίπεδο για έργα που έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον. Επιπλέον, οι ΟΚΠ θα πρέπει να διαθέτουν ευκολότερη πρόσβαση σε αυτά τα κονδύλια.

2.2.9. Εξάλλου, οι ΟΚΠ που ασχολούνται με περιβαλλοντικά ζητήματα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν συμβουλές και να συμμετέχουν στην κατάρτιση των ετήσιων εκθέσεων των κρατών μελών όσον αφορά τις περιβαλλοντικές οδηγίες (π.χ. σχετικά με την οδηγία για τα πιηνά και τους οικοτόπους ή για την κατάσταση του περιβάλλοντος σε κάθε χώρα). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει επίσης να επιδειξει μεγαλύτερη επαγρύπνηση για την εξασφάλιση της έγκαιρης έκδοσης αυτών των εκθέσεων από τα κράτη μέλη (επειδή ορισμένες εκθέσεις δεν υποβάλλονται όταν πρέπει, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 της οδηγίας για τους οικοτόπους ⁽¹³⁾ ή στο άρθρο 9 της οδηγίας για τα πιηνά ⁽¹⁴⁾).

2.3. Προτάσεις της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά το ρόλο της στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στους τομείς των αποβλήτων, του αέρα και της βιοποικιλότητας

Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών κανονισμών στον τομέα των αποβλήτων

2.3.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τον βαθύ προβληματισμό της για το γεγονός ότι, βάσει της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το ήμισυ των χωρών της ΕΕ κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τον στόχο ανακύκλωσης του 50 % των αστικών αποβλήτων έως το 2020 ⁽¹⁵⁾.

2.3.2. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καταργήσουν σταδιακά την καύση και την ταφή ανακυκλώσιμων αποβλήτων. Έχει φτάσει προ πολλού η ώρα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ανταποκριθούν στις δεσμεύσεις τους όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, αντί να αποδέχονται ομάδες συμφερόντων που δρουν εις βάρος μια επειγόντως αναγκαίας βιώσιμης, μηδενικών αποβλήτων και κυκλικής οικονομίας.

2.3.3. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη να επιτελέσουν ουσιαστικό ρόλο για την εστίαση και την ανάληψη δράσης προς όφελος της προστασίας του περιβάλλοντος. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να ζητήσει από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν, στο πλαίσιο της κυβερνητικής τους δομής, υπουργείο με χαρτοφυλάκιο προστασίας του περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης, που θα τους δώσει τη δυνατότητα να επικεντρωθούν περισσότερο στον συντονισμό και την επιβολή των περιβαλλοντικών κανονισμών της ΕΕ.

2.3.4. Για τη διευκόλυνση της επίτευξης των στόχων όσον αφορά τα απόβλητα και τη στήριξη αυτής της διαδικασίας μέσω καλύτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης, η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τα κράτη μέλη να δρομολογήσουν σαφείς εκπαιδευτικές και ενημερωτικές εκστρατείες για την πρόληψη και τη διαχείριση των αποβλήτων που θα απευθύνονται στο ευρύ κοινό, συμπεριλαμβανομένων των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Για την καλύτερη ανάδειξη της συνολικής κοινωνικής ευθύνης στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, οι στοχευμένες δραστηριότητες των ΜΜΕ και των ΜΚΟ όσον αφορά τη συλλογή και τη διαχείριση των αποβλήτων θα πρέπει να λαμβάνει τακτικά πολύ ευρύτερη διαδικτυακή κάλυψη από πλευράς Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κρατών μελών. Ακολουθώντας το παράδειγμα του διαγωνισμού «Ευρωπαϊκές Πράσινες Πρωτεύουσες» (το 2019 κέρδισε το Όσλο ⁽¹⁶⁾), η ΕΟΚΕ προτείνει, αρχής γενομένης από το 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρέχει στις εθνικές περιβαλλοντικές ΜΚΟ τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για την ετήσια απονομή παρόμοιων πράσινων βραβείων στα κράτη μέλη σε τρεις αγροτικούς οικισμούς (πόλεις ή κωμοπόλεις) με βάση τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις. Το βραβείο αυτό θα είναι, φυσικά, περισσότερο συμβολικό παρά ουσιαστικό, ενώ το στοχευμένο ενδιαφέρον των τοπικών και των εθνικών μέσων ενημέρωσης θα τονίσει τη σημασία του εν λόγω ζητήματος.

⁽¹³⁾ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

⁽¹⁴⁾ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πιητών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).

⁽¹⁵⁾ COM(2019) 149 final

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/index_en.htm

2.3.5. Οι φόροι, οι φορολογικές κυρώσεις, οι απαλλαγές από την καταβολή ορισμένων φόρων και οι φοροελαφρύνσεις αποτελούν σημαντικά κίνητρα για την οικονομική διαχείριση και την ανάπτυξη των χωρών, καθότι ενθαρρύνουν ή αποθαρρύνουν τους ενδιαφερόμενους φορείς από τη μείωση, την απόρριψη, την καταστροφή και τη διαχείριση των αποβλήτων ως χρήσιμου πόρου. Για τη συμμετοχή των ΜΜΕ στη διαχείριση των αποβλήτων κατά τρόπο αποτελεσματικότερο και τη διατήρηση της καλύτερης ποιότητας του αέρα, η ΕΟΚΕ προτείνει τα κράτη μέλη να επιβάλουν υψηλότερους φόρους στους χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, να μειώσουν δραστικά ή ακόμη και να απαγορεύσουν την καύση απορριμμάτων και να υλοποιήσουν την αρχή της πληρωμής κατά την απόρριψη σε όλα τα κράτη μέλη, καθώς και να επιβάλουν κυρώσεις σε περίπτωση μολυσμένων ανακυκλώσιμων αποβλήτων. Η θέσπιση πράσινων (ή φιλικών προς το περιβάλλον) φόρων ή εφάπαξ φοροελαφρύνσεων για τις ΜΜΕ που εισάγουν βασικές καινοτομίες στον τομέα της διαχείρισης και της επαναχρησιμοποίησης των αποβλήτων θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη.

2.3.6. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά τους βασικούς στόχους της οδηγίας-πλασιού για τα απόβλητα⁽¹⁷⁾, η οποία ορίζει ότι η διαχείριση των αποβλήτων πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να βλάπτεται το περιβάλλον, και ιδίως χωρίς να δημιουργείται κίνδυνος για το νερό, τον αέρα, το έδαφος, τα φυτά ή τα ζώα, χωρίς να προκαλείται όχληση από θόρυβο ή οσμές και χωρίς να επηρεάζεται δυσμενώς το τοπίο ή οι τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Ως συνέχεια των ανωτέρω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να συμπληρώσει την ενωσιακή νομοθεσία και πολιτική για τα απόβλητα σχεδιάζοντας έναν συνδυασμό μεθόδων επιλεκτικής συλλογής αποβλήτων (από πόρτα σε πόρτα, νησίδες συλλογής, χώροι απόθεσης, συλλογικές-κοινωνιακές δράσεις συλλογής αποβλήτων) και καθιερώνοντας ένα εθνικό δίκτυο χώρων απόθεσης. Η υποχρεωτική θέσπιση (και επιβολή) συστημάτων ανταποδοτικής ανακύκλωσης για δοχεία μίας χρήσης (ΡΕΤ, αλουμίνιο, γυαλί), η έξυπνη χρήση ογκωδών απορριμμάτων (κέντρα επαναχρησιμοποίησης), η επέκταση των χωριστά συλλεγόμενων αποβλήτων (υφάσματα, βιοδιασπώμενα, επικίνδυνα απόβλητα) και η ευρύτερη ενθάρρυνση της οικιακής και κοινοτικής κομποστοποίησης, από κοινού με την οικονομική και τεχνική υποστήριξη της χρήσης κομποστοποιημένων υλικών, θα μειώσει την επιβάρυνση που συνεπάγεται η διάθεση των αποβλήτων.

2.3.7. Οι ΟΚΠ και οι ενδιαφερόμενες ΜΜΕ (κυρίως εταιρείες διαχείρισης αποβλήτων) θα πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στις σχετικές διαδικασίες λήψης περιβαλλοντικών αποφάσεων και εφαρμογής τους σε εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν συστήματα χρηματοοικονομικής στήριξης των ΜΜΕ που αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στην αποκομιδή, την ανακύκλωση και την επαναξιολόγηση των αποβλήτων και την κυκλική οικονομία γενικότερα.

2.3.8. Για τη μείωση του οικολογικού μας αποτυπώματος και την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ προτρέπει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν πλήρως τις στρατηγικές πράσινων δημόσιων συμβάσεων (ΠΔΣ) υπό την τακτική και άμεση εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η τελευταία θα πρέπει να προχωρήσει περαιτέρω, απαιτώντας τη συμμετοχή των εθνικών περιβαλλοντικών ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στα κράτη μέλη για την προετοιμασία των ΠΔΣ και την οριστικοποίηση των εισερχόμενων υποψηφιοτήτων. Η δυνατότητα χρήσης ενωσιακών κονδυλίων για την ενίσχυση του θετικού αντικτύπου των ΠΔΣ θα πρέπει επίσης να προωθηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.3.9. Οι ΕΕΠΠ⁽¹⁸⁾ θα πρέπει να δημοσιεύονται τακτικά και να κοινοποιούν χρήσιμες πληροφορίες σε συνεχή βάση. Η ΕΕΠΠ που δημοσιεύθηκε στις 4 Απριλίου 2019 παρέπεμπε σε μελέτη που εκτιμούσε ότι το συνολικό κόστος των υφιστάμενων κενών περιβαλλοντικής εφαρμογής για την κοινωνία ανέρχεται σε περίπου 55 δισεκατ. ευρώ ετησίως⁽¹⁹⁾.

2.3.10. Οι ενωσιακές διομήτιμες ανταλλαγές εμπειρογνομόνων μεταξύ των περιβαλλοντικών οργανισμών και των δήμων των κρατών μελών λειτουργούν ικανοποιητικά τα τελευταία δύο χρόνια και συνέβαλαν στη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων φορέων. Ωστόσο, οι νέες ιδέες και οι βέλτιστες πρακτικές που αντλούνται θα πρέπει να λαμβάνουν πολύ ευρύτερη διαδικτυακή κάλυψη στα κράτη μέλη, διασφαλίζοντας την τακτική δημοσίευση του περιεχομένου και των πορισμάτων των εν λόγω διομήτιμων εκδηλώσεων. Η βελτίωση της συμμετοχής των εθνικών ΟΚΠ και ΜΜΕ μπορεί να οδηγήσει σε στενότερη τεχνική ή επιχειρηματική συνεργασία και σε ταχύτερη αναγνώριση των ευκαιριών για τις ΜΜΕ. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημοσιεύει κάθε χρόνο τις παγκόσμιες περιβαλλοντικές ημερομηνίες⁽²⁰⁾, ενθαρρύνοντας και διευκολύνοντας τους τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς στα κράτη μέλη για την κινητοποίηση ή τη χρηματοδότηση των αρμόδιων παραγόντων, των επιχειρήσεων, των ΟΚΠ και των αρχών με σκοπό τη διοργάνωση εκδηλώσεων αποκομιδής των αποβλήτων, καθαρισμού ή βελτίωσης της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα.

Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών κανονισμών στον τομέα του ατμοσφαιρικού αέρα

2.3.11. Λόγω των αυξανόμενων υγειονομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν τη συνολική ποιότητα του αέρα και να επιδιώξουν την ενεργότερη συμμετοχή των ΜΚΟ και των επιχειρήσεων στη διαδικασία πρόληψης της ρύπανσης. Η οικιακή θέρμανση με τη χρησιμοποίηση λιθάνθρακα και υγρού ξύλου, η υπαίθρια καύση εμπορικών (π.χ. πλαστικών, υφασμάτων), κηπευτικών ή λοιπών αποβλήτων, τα παλιά οχήματα με κινητήρες που εκπέμπουν περισσότερους ρύπους, η πολιτική και στρατιωτική αεροπορία⁽²¹⁾, οι οδικές μεταφορές, οι θαλάσσιες μεταφορές, τα πλοία που πραγματοποιούν κρουαζιέρες σε ποτάμια και ωκεανούς, καθώς και ορισμένες βιομηχανικές και γεωργικές πρακτικές, προκαλούν εκτεταμένη ατμοσφαιρική ρύπανση.

⁽¹⁷⁾ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3 <http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/>

⁽¹⁸⁾ http://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/eir_2019.pdf

⁽¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/study_costs_not_implementing_env_law.pdf

⁽²⁰⁾ https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_environmental_dates

⁽²¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών στις αεροπορικές δραστηριότητες» (NAT/710) (ΕΕ C 288 της 31.8.2017, σ. 75).

2.3.12. Η ΕΟΚΕ επικροτεί πλήρως την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) που θέσπισε δεσμευτικούς κανόνες περιβαλλοντικής προστασίας για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης (Άρθρο 11 ΣΛΕΕ), προστασίας του καταναλωτή (Άρθρο 12), υποχρεώσεων καλής μεταχείρισης των ζώων (Άρθρο 13) κ.λπ. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να βελτιώνει αυτούς τους τομείς θεσπίζοντας, π.χ., νέα μέτρα ΚΓΠ σχετικά με τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και τη μείωση των εκπομπών. Ωστόσο, για την άμβλυση των προβλημάτων που σχετίζονται με το κόστος το οποίο επιβιβάζονται οι μικρές επιχειρήσεις και οι αγρότες, η ΕΕ θα πρέπει επίσης να εφαρμόσει πλήρως την απόφαση για τη διαμόρφωση κατάλληλων υποδομών εναλλακτικών καυσίμων⁽²²⁾, όπως συμφωνήθηκε στην Οδηγία 2014/94/ΕΕ για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων⁽²³⁾.

2.3.13. Για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τα παλιά οχήματα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να σταματήσει τις διασυννοριακές πωλήσεις μεταχειρισμένων οχημάτων ηλικίας άνω των πέντε ετών. Ο περιορισμός των οδικών εμπορευματικών μεταφορών, η βελτίωση των συνθηκών που επικρατούν όσον αφορά τις σιδηροδρομικές, θαλάσσιες και ποτάμιες εμπορευματικές μεταφορές, καθώς και η υλοποίηση ζωνών χαμηλών εκπομπών σε κατοικημένες περιοχές, αποτελούν βασικούς παράγοντες μείωσης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Για την αποφυγή της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορύπανσης, απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες και χρήση κονδυλίων των κρατών μελών με σκοπό να αντικατασταθούν οι σημερινοί παρωχημένοι κινητήρες ντίζελ με ηλεκτρονικά οχήματα ή τουλάχιστον με κινητήρες χαμηλότερων εκπομπών από το 2022 έως το 2027.

2.3.14. Για τη βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να στηρίξει τα κράτη μέλη κατά τον εκσυγχρονισμό του τροχαίου υλικού, την εξάλειψη των περιορισμών ταχύτητας στις σιδηροδρομικές γραμμές, την επέκταση των ηλεκτρονικών διόδων βάσει της απόστασης για τα φορτηγά σε όλους τους δρόμους και την περαιτέρω ενίσχυση της διαφοροποίησης του συστήματος διόδων βάσει των εκπομπών. Τα κράτη μέλη —στο πλαίσιο τακτικού διαλόγου με τις ΜΚΟ και τις ενδιαφερόμενες ΜΜΕ— θα πρέπει να θεσπίσουν αστικά οδικά δίκτυα στις πρωτεύουσες (συμπεριλαμβανομένης της επιβολής τέλους κυκλοφοριακής συμφόρησης έως το 2025) και να δημιουργήσουν περισσότερες πεζοδρομημένες ζώνες, μεγαλύτερα πάρκα και άλλους χώρους πρασίνου στις πόλεις. Οι ΜΚΟ και οι ΜΜΕ θα πρέπει να συμμετέχουν τακτικά και να εκφέρουν διαδικτυακά τη γνώμη τους κατά τον σχεδιασμό και τη δημιουργία αυτών των ζωνών.

2.3.15. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει νέους κανονισμούς για τη χρήση περισσότερης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και, κατά συνέπεια, για την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης. Τόσο οι ΜΚΟ όσο και οι ΜΜΕ θα πρέπει να συμμετέχουν εμφανώς στον σχεδιασμό των νέων εθνικών ενεργειακών σχεδίων που αποσκοπούν στη μείωση της χρήσης ενέργειας, ιδίως από ορυκτά καύσιμα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν απτές και εφικτές προτάσεις προς το σκοπό αυτό· επίσης, οι βέλτιστες πρακτικές θα πρέπει να αναγνωριστούν και να λάβουν τους απαραίτητους χρηματοοικονομικούς πόρους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ανταλλάσσουν τακτικά τις βέλτιστες περιβαλλοντικές τους πρακτικές.

Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών κανονισμών στον τομέα της βιοποικιλότητας

2.3.16. Για την ΕΟΚΕ, ιδίως όσον αφορά τον αντίκτυπο στη βιοποικιλότητα, είναι θεμελιώδους σημασίας τα κράτη μέλη να διεξάγουν δημόσιες διαβουλεύσεις σε πρώιμο στάδιο, όταν όλες οι επιλογές είναι ακόμη ανοιχτές και υπάρχει περιθώριο πραγματικής ανάλυσης των εναλλακτικών λύσεων. Επαφίεται πρωτίστως στα κράτη μέλη και τις αρμόδιες αρχές να διασφαλίζουν ότι οι φορείς ανάπτυξης λαμβάνουν σοβαρά υπόψη αυτήν την υποχρέωση και να ενθαρρύνουν τις έγκαιρες δημόσιες διαβουλεύσεις.

2.3.17. Για να παρασχεθεί στις ΟΚΠ η δυνατότητα να πραγματοποιούν πραγματικές συζητήσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ιδίως ο τρόπος λήψης αποφάσεων) και οι προσδοκίες της (το είδος των προσδοκώμενων πληροφοριών), για παράδειγμα σε περίπτωση μη τήρησης του περιβαλλοντικού δικαιού ή κινδύνου βλάβης στη βιοποικιλότητα.

2.4. Προτάσεις της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως θεματοφύλακα των Συνθηκών

2.4.1. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλλει παρατηρήσεις στα εθνικά κοινοβούλια όταν ένα κράτος μέλος νομοθετεί σχετικά με τη μεταφορά της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ.

2.4.2. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατόπιν αιτήματος τρίτων, να διατυπώνει παρατηρήσεις και να τις κοινοποιεί στα ενδιαφερόμενα μέρη όταν ασκείται προσφυγή ενώπιον ανώτατου δικαστήριου κατά εθνικής διάταξης με την οποία μεταφέρεται η περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ.

2.4.3. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υπενθυμίσει στα κράτη μέλη ότι η έννοια της «υπερβολικής μεταφοράς» δεν υφίσταται στη νομοθεσία της ΕΕ και ότι η περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ απαιτεί τη συνεχή λήψη μέτρων για τη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος. Κατά συνέπεια, η νομοθεσία της ΕΕ απαγορεύει οποιαδήποτε οπισθοδρόμηση.

⁽²²⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Σχέδιο δράσης για υποδομές εναλλακτικών καυσίμων» (ΕΕ C 262 της 25.7.2018, σ. 69).

⁽²³⁾ Οδηγία 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων (ΕΕ L 307 της 28.10.2014, σ. 1), <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/94/oj>

2.4.4. Η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξηγήσει στα κράτη μέλη ότι η περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ, η οποία επιτρέπει παρεκκλίσεις από τους κανόνες του παραγωγού δικαίου, απαιτεί οι εν λόγω παρεκκλίσεις να οριοθετούνται αυστηρά από τα κράτη προκειμένου να μην αντιβαίνουν στους στόχους της ΕΕ.

2.4.5. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να καταρτίζει κατευθυντήριες γραμμές για τη διευκόλυνση της ερμηνείας και της εφαρμογής του παραγωγού περιβαλλοντικού δικαίου, ιδίως στους εξής δύο τομείς:

- α) στον συνυπολογισμό των ζητημάτων υγείας στις περιβαλλοντικές αξιολογήσεις·
- β) στον ορισμό των υγροτόπων με βάση την πολυλειτουργική λειτουργία τους.

2.4.6. Η ΕΕ πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη και την τήρηση μοντέλων τοπικής ανάπτυξης και την προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος. Κατά συνέπεια, απαιτούνται τακτικότεροι τοπικοί έλεγχοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα κράτη μέλη, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα ενωσιακά κονδύλια δαπανώνται σωστά και ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς εφαρμόζουν ορθά τους περιβαλλοντικούς κανονισμούς και τη διακυβέρνηση. Αυτό θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει απάντηση στη γενικότερη απαίτηση διασφάλισης ότι οι πολίτες και οι οργανώσεις που βρίσκονται σε απόκεντρες περιοχές της ΕΕ υποστηρίζονται και αντιμετωπίζονται ως βασική συνιστώσα της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσει ότι επαρκές και καλά κατηρτισμένο προσωπικό απασχολείται σε κάθε κράτος μέλος στον τομέα της πρόσβασης στην πληροφόρηση και της δικαιοσύνης, ιδίως δε στον τομέα της επιθεώρησης με σκοπό να ελέγχεται η ορθή εφαρμογή των περιβαλλοντικών κανονισμών.

2.4.7. Η ΕΟΚΕ καλεί την Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αναθέσει περισσότερες εξουσίες στον/στην Επίτροπο Προστασίας του Περιβάλλοντος, ιδίως όσον αφορά ζητήματα σχετικά με το περιβάλλον και την υγεία. Ο/Η Επίτροπος θα πρέπει επίσης να επικεντρωθεί και να συμμετάσχει περισσότερο στον συντονισμό των προσπάθειών στις αγροτικές περιοχές, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής παντού και στην εξασφάλιση της συμμόρφωσης των επιχειρήσεων εντός της ενωσιακής επικράτειας με τις συμφωνημένες περιβαλλοντικές απαιτήσεις της ΕΕ. Η ανταγωνιστική οικονομία του μέλλοντος πρέπει να είναι η οικονομία της ομορφιάς, καλύπτοντας ό,τι είναι όμορφο και καλό: πολιτιστικές, καλλιτεχνικές, περιβαλλοντικές και τοπικές δραστηριότητες που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής. Η ανάπτυξη της εγχώριας ευτυχίας, δηλαδή της συνολικής ευημερίας —που συνδέεται με υγιέστερη οικονομία και δημιουργεί καλύτερες και πιο βιώσιμες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές αξίες που μπορούν εν συνεχεία να αναπαραχθούν— θα πρέπει να είναι ένας από τους βασικούς μας στόχους.

Βρυξέλλες, 30 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER